

Chystá justičná mafia potrestanie sudcu Števíka za jeho výzvu Čaputovej? JUDr. M. Pirošíková: Uplatnil Patrik Števík svoju slobodu prejavu v súlade s princípmi obsiahnutými v judikatúre ESLP?

- CZ24 News | 18. listopadu 2022

SLOVENSKO: Uplatnil Patrik Števík svoju slobodu prejavu v súlade s princípmi obsiahnutými v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva?

1. Mediálne výroky sudcu Okresného súdu Bratislava II Patrika Števíka voči Prezidentke Slovenskej republiky Zuzane Čaputovej

Členka súdnej rady Katarína Javorčíková na zasadnutí súdnej rady 17. októbra 2022 navrhla do programu zasadnutia súdnej rady konaného v 15.-16. novembra 2022 zaradiť nasledovný bod:

Mediálne výroky sudcu Okresného súdu Bratislava II Patrika Števíka voči Prezidentke Slovenskej republiky Zuzane Čaputovej vo výzve zverejnenej na webstránke Sudnamoc.sk 17. októbra 2022

K jej návrhu sa na zasadnutí pripojili členovia súdnej rady Peter Bebej, Eva Mišíková, Lucia Berdisová, Andrej Majerník a Lajos Mészáros.

Uvedení členovia súdnej rady pripomínajú, že text výzvy je aktuálne dostupný napríklad na webstránke [Veci Verejné](#).

Obsah listu je nasledovný:

„Vážená Zuzana Čaputová,

využívajúc sokratovský odkaz slobody prejavu sa ohradzujem voči Vaším slovám ako človek, občan Slovenskej republiky a aj ako sudca. Už dva roky pevnou rukou, v ktorej stískate totalitné pero, podpisujete rozsudky smrti pre demokraciu, právny štát, nezávislosť súdnej moci, ľudské práva a suverenitu Slovenskej republiky. Robíte tak pod zámienkou solidarity, slušnosti a zodpovednosti.

V skutočnosti však šírite či tolerujete nenávisť a zlobu voči ľuďom, ktorí nezdieľajú Vaše hodnotové nastavenie. Legendárne sú Vaše útoky na slobodu prejavu. Podporujete nenávisťné prejavy voči občanom Slovenskej republiky, ktorí sa slobodne rozhodli nezaočkovať, ktorí nenaskočili na Vašu vojnovú rétoriku popierajúcu základné geopolitické zákonitosti a podporujete rozklad právneho štátu útokmi na súdnu moc spochybňovaním súdnych rozhodnutí tak, ako ste to urobili aj vo svojej reakcii na odsúdeniahodnú tragickú smrť dvoch mladých ľudí.

Súdnu moc zbavujete nezávislosti podpisovaním zákonov, ktoré popierajú princípy právneho štátu a obchádzajú legislatívny proces.

Vyzývam Vás, aby ste sa prestali správať v úrade prezidenta ako aktivista šíriaci nenávisť medzi občanmi Slovenskej republiky a útočiť na súdnu moc a rozhodnutia súdov len preto, že sa snažíte zakryť svoj podiel viny za napätú a nedôstojnú situáciu v našej krajine plnú nenávisť. Jej dôsledkom je radikalizácia spoločnosti a úbytok tolerancie a pochopenia. Jej plodom je aj verejný lynč sudcu JUDr. Mareka Fila za to, že ako profesionál nepodľahol verejnému tlaku a rozhodol podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Nič na tom nemení ani odlišný názor druhoinštančného súdu.

Zuzana Čaputová, svojím aktivistickým konaním a ambíciou perzekvovať Generálneho prokurátora SR, lebo sa nespráva podľa Vašich predstáv, opäť len vedome radikalizujete spoločnosť a podnecujete určitú skupinu občanov Slovenskej republiky k nenávisťi a atakom.

Ďalej Vás vyzývam, aby ste prestali šíriť vojnovú propagandu a ako hlava štátu sa zasadili za odstránenie rozporov, ktoré viedli k tragickému vojnovému konfliktu na Ukrajine. Prestaňte prenasledovať ľudí, ktorí odsudzujú vojnovú agresiu na Ukrajine, ktorí sú úprimne na strane mieru a zároveň sa pýtajú na príčiny konfliktu. Iba pochopením príčin sa v budúcnosti môžeme vyhnúť opakovaniu vojenských agresí a stratám na ľudských životoch. Som občan Slovenskej republiky a nie je mi jedno akú krajinu odovzdáme našim potomkom.

Aj Vaša nezrelá predstava o riešení konfliktu na Ukrajine eskaluje napätie a radikalizuje našu spoločnosť tým, že ožobračuje občanov Slovenskej republiky, ohrozuje mierový život v našej krajine a prenasleduje ľudí s odlišným názorom. Ako prozápadne orientovaný človek, ktorý si ctí 2500 ročný európsky filozofický, náboženský, politický a morálny odkaz na Vás apelujem, aby ste hľadali mierové riešenie za rokovacím stolom a nie na bojisku, na ktorom zomierajú desiatitisíce Európanov. Ontologická núdza, v ktorej sa ocitla európska spoločnosť sa nesmie riešiť nenávisťou, zbraňami a obeťami na ľudských životoch, ale návratom ku koreňom európskej kultúry. Návrat k Platónovej

starostlivosti o dušu, ktorá tvorí jadro európskej identity, je zároveň návratom k mieru, ľudskej dôstojnosti, intelektualizmu a k uspokojivej životnej úrovni. Tak ako sa stal dialóg a zdravý rozum tvorcom európskych hodnôt založených na ius naturale, tak len dialóg ako priestor pre hľadanie pravdy môže uspokojivo previesť Európu cez úskalia dnešných dní.

S pozdravom

Patrik Števík“

Uvedený návrh dopĺňajú títo členovia súdnej rady tak, že na jej zasadnutí navrhujú poveriť Stálu etickú komisiu vypracovaním návrhu stanoviska k interpretácii čl. III ods. 1 a 8 Zásad sudcovskej etiky, ktoré by bližšie vymedzilo niektoré limity slobody prejavu sudcu a nadviazalo tak na interpretačné stanovisko prijaté Súdnou radou uznesením č. 102/2018 zo dňa 30. apríla 2018 (nevhodnosť vystupovania a limity slobody prejavu sudcov) a čiastočne aj na stanovisko k etickej dileme prijaté Súdnou radou uznesením č. 26/2021 dňa 26. januára 2021 (limity kritiky nadriadených súdov sudcami).

2. Všeobecné princípy vyplývajúce z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúce sa slobody prejavu sudcov

Podľa prvého odseku článku 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) má každý právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Podľa odseku 2 tohto článku výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti, aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, **ktoré ustanovuje zákon** a ktoré **sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti** v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Podľa EŠLP sloboda prejavu predstavuje jednu z najdôležitejších základov demokratickej spoločnosti a jednu z hlavných podmienok jej pokroku a rozvoja každého jednotlivca. Sloboda prejavu sa vzťahuje nielen na „informácie“ alebo „myšlienky“, ktoré sú považované za neškodné alebo sú považované za neurážlivé alebo neutrálne, ale aj na tie, ktoré útočia, šokujú alebo znepokojujú štát či časť obyvateľstva. Také sú požiadavky plurality, tolerance a ducha otvorenosti, bez ktorých niet „demokratickej spoločnosti“. Táto sloboda podlieha obmedzeniam stanoveným článku 10 ods. 2, ktoré ale musia byť chápané striktné a potreba akýchkoľvek obmedzení musí byť presvedčivo zistená. (pozri napr. *Nilsen a Johnsen v. Nórsko* z 25. novembra 1999, ods. 43) Zásah do práva osoby na slobodu prejavu predstavuje porušenie článku 10, pokiaľ nespadá do jednej z výnimiek stanovených v odseku 2 tohto článku. EŠLP preto musí skúmať, či zásah bol „ustanovený zákonom“, či „sledoval jeden alebo viacero cieľov, ktoré sú podľa článku 10 ods. 2 legitímne“ a či bol „nevyhnutný v demokratickej spoločnosti“ z pohľadu vyššie uvedených cieľov. (pozri napr. *Sunday Times v. Spojené kráľovstvo* (č. 1) z 26. apríla 1979, ods. 45)

Pokiaľ ide o požiadavku predvídateľnosti, ktorá vyplýva z pojmu „ktoré ustanovuje zákon“ obsiahnutom v článku 10 ods. 2 Dohovoru, EŠLP už v minulosti vo svojej judikatúre rozhodol, že normu nemožno považovať za „zákon“, pokiaľ nie je formulovaná dostatočne presne, aby občan mohol regulovať svoje konanie. Občan musí byť schopný v miere primeranej okolnostiam, ak je to potrebné za pomoci adekvátnej právnej rady, predvídať dôsledky, ktoré toto konanie môže mať. Tieto okolnosti nemusia byť predvídateľné s absolútnou určitosťou. Hoci určitá predvídateľnosť je žiaduca, môže so sebou prinášať nadmernú rigiditu a zákon musí držať krok s meniacimi sa okolnosťami. Preto mnoho zákonov je nevyhnutne formulovaných pojmami, ktoré sú vo väčšom či menšom rozsahu vágne a ktorých interpretácia a aplikácia sú otázkou praxe (napr. *Karácsony a ostatní v. Maďarsko* zo 17. mája 2016, ods.124).

Prídavné meno „nevyhnutný“ v zmysle článku 10 ods. 2 zahrňa existenciu „naliehavej spoločenskej potreby“. Zmluvné štáty majú určitú voľnosť v úvahe, či taká potreba existuje, ale táto ide ruka v ruke s európskou kontrolou, ktorá sa týka tak legislatívy, ako aj rozhodnutí vydaných na jej základe, vrátane tých, ktoré boli vydané nezávislým súdom. ESLP je preto oprávnený s konečnou platnosťou rozhodnúť, či sú „obmedzenia“ alebo „sankcie“ zlučiteľné so slobodou prejavu, ktorá je chránená článkom 10. (pozri napr. rozsudky Hertel v. Švajčiarsko z 25. augusta 1998, ods. 46 a Lingens v. Rakúsko z 8. júla 1986, ods. 39) Pri vykonávaní svojej právomoci v oblasti dohľadu musí ESLP skúmať namietaný zásah vo svetle prípadu ako celku, vrátane obsahu komentárov zo strany sťažovateľa a okolností, za ktorých ich urobil. Musí predovšetkým rozhodnúť, či sporný zásah bol „primeraný sledovanému zákonnému cieľu“ a či dôvody vnútroštátnych orgánov na jeho zdôvodnenie sú „právne relevantné a dostačujúce“. (pozri napr. rozsudok Barfod v. Dánsko z 22. februára 1989, ods. 28) Sloboda prejavu, v podobe, v akej ju zakotvuje článok 10 Dohovoru, podlieha výnimkám, ktoré však musia byť úzko interpretované, pričom potreba ju obmedziť musí byť preukázaná presvedčivým spôsobom. ESLP pri výkone svojej kontroly nemá za úlohu nahradiť príslušné vnútroštátne súdy, ale overiť z hľadiska článku 10 Dohovoru rozhodnutia, ktoré vyniesli v rámci svojej právomoci. (pozri inter alia Wille v. Lichtenštajnsko z 28. októbra 1999, ods. 61) V rámci toho sa ESLP musí ubezpečiť, že národné orgány uplatnili štandardy, ktoré sú v súlade s princípmi obsiahnutými v článku 10 a navyše, že vychádzali z prijateľného hodnotenia relevantných skutkových okolností (napr. Jersild v. Dánsko z 23. septembra 1994, ods. 31).

Pri rozhodovaní o tom, či došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru musí byť v prvom rade zistené, či posudzované opatrenie dosiahlo úroveň zásahu do výkonu sťažovateľovho práva na slobodu prejavu – v podobe „formality, podmienky, obmedzenia alebo sankcie“. Pre zodpovedanie tejto otázky je nutné zisťovať rozsah opatrenia s prihliadnutím na skutkové okolnosti prípadu a príslušnú legislatívu (napr. Wille v. Lichtenštajnsko z 28. októbra 1999, ods. 42 a 43).

Vo svojej praxi ESLP rozlišuje medzi uvedením faktov a hodnotiacimi úsudkami a kým existencia faktov môže byť preukázaná, pravdivosť hodnotiacich úsudkov nepodlieha dokazovaniu. Požiadavku na preukázanie pravdivosti hodnotiaceho úsudku nemožno splniť a takáto požiadavka sama o sebe porušuje slobodu prejavu, ktorá tvorí základnú súčasť práva chráneného článkom 10. Tam, kde vyhlásenie prerastie do hodnotiaceho úsudku, môže primeranosť zásahu závisieť na tom, či existuje dostatočný skutkový základ pre napadnuté vyhlásenie, pretože dokonca aj hodnotiaci úsudok bez akéhokoľvek skutkového základu na jeho podporu môže byť prehnaný (pozri De Haes and Gijssels v. Belgicko z 24. februára 1997, ods. 47).

Zatiaľ čo ESLP pripustil, že pre štát je legitímne, aby štátnym úradníkom vzhľadom na ich status uložil povinnosť diskretnosti, štátni úradníci sú napriek tomu jednotlivci, ktorí ako takí požívajú ochranu článku 10 (pozri napr. Vogt v. Nemecko z 26. septembra 1995, ods. 53 a Guja v. Moldavsko, ods. 70). ESLP preto prináleží, aby s prihliadnutím na okolnosti každého prípadu rozhodol, či bola rešpektovaná spravodlivá rovnováha medzi základným právom jednotlivca na slobodu prejavu a legitímnym záujmom demokratického štátu bdiť nad tým, aby štátna služba náležite napĺňala účely uvedené v článku 10 ods. 2 Dohovoru. Pri výkone tejto kontroly musí ESLP vziať do úvahy, že keď sa jedná o právo na slobodu prejavu štátnych zamestnancov, „povinnosti a zodpovednosť“ obsiahnuté v článku 10 ods. 2 Dohovoru nadobúdajú osobitný význam, ktorý odôvodňuje, že vnútroštátnym orgánom je ponechaný určitý priestor pre úvahu, či je namietaný zásah primeraný vyššie uvedenému cieľu (pozri Vogt v. Nemecko z 26. septembra 1995, ods. 53 a Albayrak v. Turecko z 31. januára 2008, ods. 41).

Berúc do úvahy prominentné miesto, ktoré prináleží súdnej moci medzi štátnymi orgánmi v demokratickej spoločnosti, ESLP pripomína, že tento prístup sa týka aj obmedzení slobody prejavu sudcu v súvislosti s výkonom jeho funkcie aj keď súdna moc nie je súčasťou obvyčajnej štátnej služby (Albayrak v. Turecko z 31. januára 2008, ods. 42). ESLP uznal, že od verejných funkcionárov

pôsobiacich v súdnictve sa očakáva, aby používali svoju slobodu prejavu so zdržanlivosťou vždy vtedy, keď by mohla byť ohrozená autorita a nestrannosť súdnej moci (pozri Wille v. Lichtenštajnsko z 28. októbra 1999, ods. 64; Kudeshkina v. Rusko z 26. februára 2009, ods. 86; Di Giovanni v. Taliansko, z 9. júla 2013, ods. 71). Aj rozširovanie primeranej informácie sa musí vykonávať so zdržanlivosťou a slušnosťou (Kudeshkina v. Rusko z 26. februára 2009, ods. 93).

ESLP pri mnohých príležitostiach zdôraznil osobitnú úlohu súdnictva, ktoré ako garant spravodlivosti, základnej hodnoty právneho štátu, musí požívať dôveru verejnosti, aby bolo úspešné pri výkone svojich úloh (Moricev. Francúzsko z 23. apríla 2015, ods. 128). Práve z tohto dôvodu sa pri súdnych orgánoch, v rozsahu, v akom ide a výkon ich súdnej funkcie, vyžaduje maximálna diskretnosť pokiaľ ide o prípady, o ktorých rozhodujú s cieľom zachovať ich obraz ako nestranných sudcov (pozri Olujić v. Chorvátsko z 17. decembra 2013, ods. 59). Zároveň ESLP zdôraznil, že berúc do úvahy rastúci význam delby moci a dôležitosť zabezpečenia ochrany nezávislosti súdnictva akýkoľvek zásah do slobody prejavu sudcu si vyžaduje dôsledné preskúmanie zo strany ESLP (pozri Harabin v. Slovensko z 29. júna 2004). Navyše otázky týkajúce sa fungovania justičného systému patria do rámca verejného záujmu, o ktorých diskusia vo všeobecnosti podlieha vysokému stupňu ochrany podľa článku 10 (pozri Kudeshkina v. Rusko z 26. februára 2009, ods. 86 a Morice v. Francúzsko z 23. apríla 2015, ods. 128). Dokonca, ak má diskutovaný problém politické súvislosti, toto samo osebe nepostačuje na zabránenie, napríklad sudcovi, aby urobil vyhlásenie vo veci (pozri inter alia Wille v. Lichtenštajnsko z 28. októbra 1999, ods. 67).

Problémy týkajúce sa delby moci môžu zahŕňať veľmi dôležité záležitosti v demokratickej spoločnosti, o ktorých má verejnosť legitímny záujem byť informovaná, a ktoré patria do rozsahu politickej diskusie (pozri Guja v. Moldavsko z 12. februára 2008, ods. 88). **V kontexte článku 10 Dohovoru ESLP musí vziať do úvahy okolnosti a celkové pozadie udalostí, ktorých sa týkali vyjadrenia** (pozri, *mutatis mutandis*, Morice v. Francúzsko z 23. apríla 2015, ods. 162). **Musí sa pozrieť na napadnutý zásah z hľadiska prípadu ako celku, dať osobitný význam úradu, ktorý zastával sťažovateľ, na jeho vyjadrenia a kontext, v ktorom boli vyslovené** (pozri inter alia Wille v. Lichtenštajnsko z 28. októbra 1999, ods. 40 a Albayrak v. Turecko z 31. januára 2008, ods. 40).

Nakoniec ESLP pripomína „zmrazujúci účinok“, ktorý môže mať strach z potrestania (napríklad straty sudcovskej funkcie) na výkon slobody prejavu ostatných sudcov, osobitne tých, ktorí si želajú zúčastniť sa verejnej diskusie o otázkach súvisiacich so správou a výkonom súdnictva (pozri Kudeshkina v. Rusko z 26. februára 2009, ods. 99-100) alebo tých, ktorí sa kriticky vyjadrujú voči verejným inštitúciám alebo politike (pozri Kudeshkina v. Rusko z 26. februára 2009, ods. 98 -100). Takýto účinok je podľa ESLP na ujmu celej spoločnosti ovplyvňuje preto posúdenie primeranosti a tým aj odôvodnenosti potrestania sťažovateľa (ibid., ods. 99). Podľa konštantnej judikatúry ESLP článok 10 ods. 2 Dohovoru poskytuje iba malý priestor pre obmedzenie politických prejavov či diskusií o otázkach verejného záujmu (pozri napr. *Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo* z 15. februára 2005, ods. 95). Navyše povaha a prísnosť sankcie spolu so spravodlivosťou konania a poskytnutými procesnými zárukami predstavujú dôležité faktory pri posudzovaní primeranosti zásahu do slobody prejavu zaručenej článkom 10 ods. 2 Dohovoru (pozri, *mutatis mutandis*, *Castells v. Španielsko* z 23. apríla 1992, ods. 47-48, *Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo* z 15. februára 2005, ods. 95). V tomto ohľade je osobitne dôležitá kvalita súdneho prieskumu nevyhnutnosti opatrenia vrátane preskúmania relevantného priestoru pre voľnú úvahu (pozri *Animal Defenders International v. v. Spojené kráľovstvo* z 22. apríla 2013, ods. 108).

Pokiaľ ide o hranice prípustnej kritiky, tieto sú širšie vo vzťahu k politikovi, konajúcemu vo svojej verejnej funkcii, ako vo vzťahu k súkromnej osobe. Politik sám nevyhnutne a vedome otvorene vystavuje podrobnému skúmaniu zo strany novinárov a širokej verejnosti každé svoje slovo a skutok a musí prejať väčšiu mieru tolerancie, najmä ak on sám robí verejné vyhlásenia, ktoré pripúšťajú

kritiku. Určite má právo na ochranu svojej povesti, dokonca i vtedy, keď nekoná ako súkromná osoba, ale potreba takejto ochrany musí byť v rovnováhe so záujmami otvorenej diskusie o politických problémoch, pretože výnimky zo slobody prejavu musia byť interpretované striktné. (pozri *Oberschlick v. Rakúsko* (č. 2) z 1. júla 1997, ods. 29, alebo rozsudok *Lingens v. Rakúsko* z 8. júla 1986, ods. 46). V demokratickom systéme konanie a opomenutie vlády musí podliehať dôkladnému preskúmaniu nielen zákonodarcom a súdnictvom, ale tiež médiami a verejnou mienkou.

3. Aplikácia uvedenej judikatúry ESLP na konkrétne príklady

3.1 Wille v. Lichtenštajnsko

Vo veci *Wille v. Lichtenštajnsko* (rozsudok z 28. októbra 1999) ESLP skúmal, či odmietnutie princa Lichtenštajnska opätovne vymenovať sťažovateľa za predsedu najvyššieho súdu bolo dôsledkom sťažovateľových názorov vyjadrených počas série prednášok o otázkach ústavného práva a či zásah korešpondoval „s naliehavou spoločenskou potrebou“ a bol primeraný „sledovanému legitímnemu cieľu“. Konkrétne, sťažovateľ počas verejnej prednášky na pôde výskumného ústavu Lichtenstein-Institut na tému Povaha a funkcie ústavného súdu Lichtenštajnska vyjadril názor, že ústavný súd má právomoc rozhodovať o interpretácii ústavy v prípade nezhody medzi princom (vládou) a parlamentom. Desať dní po publikovaní článku mu zaslal princ list, v ktorom vyjadril svoj nesúhlas s uvedeným názorom sťažovateľa s tým, že takýto postoj ho činí nespôsobilým vykonávať verejnú funkciu a že ho odmietne znova vymenovať do verejnej funkcie, pokiaľ bude opäť navrhnutý parlamentom alebo iným orgánom. V roku 1997 vypršal mandát sťažovateľa vo funkcii predsedu Správneho súdu, pričom parlament ho na túto funkciu navrhol znova, avšak princ ho odmietol menovať s odôvodnením, že ho skúsenosti s p. Wille presvedčili o tom, že dotýčny sa necíti byť viazaný ústavou.

Vzhľadom na obsah listu adresovaného sťažovateľovi došlo podľa ESLP k zásahu štátneho orgánu do výkonu práva sťažovateľa na slobodu prejavu, pretože princ v ňom dal najavo svoj úmysel potrestať ho za to, že slobodne vyjadril svoj názor. Toto oznámenie malo navyše inhibičný účinok na výkon tohto práva lebo svojou povahou mohlo sťažovateľa odradiť od podobných vyhlásení v budúcnosti. Následne ESLP posudzoval nevyhnutnosť tohto zásahu v demokratickej spoločnosti. S ohľadom na status sťažovateľa (vysoko postavený sudca) ESLP pripomenul špeciálny význam „povinností a záväzkov“ uvedených v článku 10 ods. 2, a to že verejní činitelia pracujúci v súdnictve by mali pri výkone svojho práva na slobodu prejavu preukázať zdržanlivosť vo všetkých prípadoch, v ktorých sa pravdepodobne spochybňuje právomoc a neustrannosť súdnictva. Ďalej ESLP uviedol, že zásah do slobody prejavu sudcu v pozícii, v akej je sťažovateľ, si žiada dôkladné preskúmanie. ESLP uviedol, že hoci sa prednáška sťažovateľa na vedeckom inštitúte týkala záležitostí ústavného práva, ktoré mali nevyhnutne politický aspekt, táto skutočnosť sama o sebe nemohla sťažovateľovi legitímne brániť v tom, aby na túto tému predniesol komentár. Názor sťažovateľa nemôže byť pokladaný za neobhájiteľné stanovisko, keďže bol v Lichtenštajnsku zdieľaný značným počtom osôb vrátane vlády, ktorá vyjadrila podobný názor v komentároch k návrhu zákona v roku 1991, ktorým mal byť zmenený zákon o ústavnom súde. ESLP preto dospel k záveru, že v prerokovávanom prípade došlo k porušeniu článku 10 Dohovoru, pretože reakcia princa nebola primeraná sledovanému cieľu a zásah do slobody prejavu nebol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

3.2 Baka v. Maďarsko

Vo veci *Baka v. Maďarsko* (rozsudok z 23. júna 2016) bol sťažovateľ ako sudca v roku 2009 zvolený na šesťročné funkčné obdobie za predsedu maďarského najvyššieho súdu. V súvislosti s touto funkciou bol zo zákona súčasne predsedom národnej sudcovskej rady a mal zákonnú povinnosť vyjadriť svoj názor na parlamentné návrhy zákonov, ktoré majú vplyv na súdnictvo. Sťažovateľ medzi februárom a novembrom 2011 kritizoval niektoré legislatívne reformy vrátane návrhu znížiť povinný dôchodkový

vek sudcov zo 70 na 62 rokov. Svoje názory vyjadril prostredníctvom svojho hovorca, vo verejných listoch a v úradných správach vrátane správ adresovaných ďalším členom justície, ako aj vo svojom prejave adresovanom parlamentu. V Maďarsku sa od apríla 2010 vykonával program ústavnej reformy. V decembri 2011 boli prijaté prechodné ustanovenia novej maďarskej ústavy (Základný zákon Maďarska z roku 2011), podľa ktorých je právnym nástupcom najvyššieho súdu Kúria (historický maďarský názov pre najvyšší súd) a mandát predsedu najvyššieho súdu sa končí nadobudnutím platnosti Základného zákona. V dôsledku toho bol mandát sťažovateľa ukončený 1. januára 2012 – teda tri a pol roka pred jeho uplynutím. Sťažovateľ v dôsledku toho stratil odmenu, na ktorú bol predseda najvyššieho súdu oprávnený počas trvania svojho mandátu, rovnako ako niektoré výhody a príspevky po skončení funkcie (vrátane odstupného a doživotného dôchodkového príplatku). Podľa podmienok na voľbu predsedu novej Kúrie sa od kandidátov vyžadovala aspoň 5-ročná prax sudcu v Maďarsku. Obdobie služby sudcu na medzinárodnom súde sa nezapočítavalo, čo viedlo k tomu, že sťažovateľ nemal spôsobilosť byť zvolený na post predsedu novej Kúrie.

Sťažovateľ pred ESLP *inter alia* namietal porušenie článku 10 Dohovoru a tvrdil, že bol odvolaný z funkcie v reakcii za názory, ktoré verejne vyjadril ako predseda najvyššieho súdu a národnej sudcovskej rady ohľadom otázok zásadného významu pre súdnictvo.

ESLP sa stotožnil so sťažovateľom. Konštatoval, že skutkové okolnosti prípadu ako celok aj sled jednotlivých udalostí svedčia v prospech existencie príčinnej súvislosti medzi sťažovateľovým výkonom slobody prejavu a ukončením jeho mandátu predsedu súdu. Podľa ESLP predčasné ukončenie mandátu sťažovateľa súviselo s kritikou, ktorú verejne vyjadril ako predseda najvyššieho súdu, čo predstavovalo zásah do výkonu jeho práva na slobodu prejavu. Vláda podľa ESLP presvedčivo nepreukázala, že by zmeny v právomociach najvyššieho súdu alebo jeho predsedu boli tak zásadného charakteru, aby odôvodňovali predčasné ukončenie mandátu sťažovateľa.

ESLP pripustil, že zásah bol ustanovený zákonom aj keď pritom poukázal na svoje pochybnosti o súlade právnej úpravy nemierenej proti konkrétnej osobe s požiadavkami právneho štátu. Následne dospel k záveru o neexistencii legitímneho cieľa, keď odmietol argument vlády, že ukončenie mandátu sťažovateľa malo smerovať k zachovaniu autority a nestrannosti súdnictva v zmysle článku 10 ods. 2 Dohovoru. Podľa ESLP bolo skôr v rozpore s uvádzaným cieľom.

Napriek neexistencii legitímneho cieľa sa ESLP zaoberal aj nevyhnutnosťou zásahu v demokratickej spoločnosti. V prerokováanej veci sťažovateľ vyjadril kritiku ako predseda najvyššieho súdu a národnej sudcovskej rady. Bolo nielen jeho právom, ale aj povinnosťou ako predsedu národnej sudcovskej rady vyjadrovať sa k zmenám právnej úpravy týkajúcej sa súdnictva po zhromaždení a zosumarizovaní názorov súdov nižších stupňov. ESLP poukázal na nástroje Rady Európy, podľa ktorých je každý sudca zodpovedný za presadzovanie a ochranu sudcovskej nezávislosti (ods. 3 Magny Charty Sudcov) a podľa ktorých sa sudcovia a správa súdov musia podieľať na príprave legislatívy týkajúcej sa ich postavenia a všeobecnejšie fungovania súdneho systému (pozri ods. 34 Stanoviska č. 3 (2002) CCJE a ods. 9 Magny Charty Sudcov). ESLP ďalej zdôraznil, že názory sťažovateľa neobsahovali útoky na iných sudcov, ani neboli namierené proti postupu súdov v prebiehajúcich konaniach. ESLP považoval za obzvlášť dôležité, že reformy týkajúce sa fungovania súdneho systému, nezávislosti a neodvolateľnosti sudcov, či zníženia ich dôchodkového veku sudcov, ku ktorým sťažovateľ vyjadril svoj názor a kritiku, boli všetky záležitosťami verejného záujmu. Kritika vyjadrená sťažovateľom bola striktno odborná. Podľa ESLP postavenie a postoje sťažovateľa, ktoré zjavne spadajú do kontextu diskusie o závažných otázkach verejného záujmu volajú po vysokej ochrane jeho slobody prejavu a striktnom posúdení akéhokolvek zásahu požívajúcim len úzky priestor voľnej úvahy priznaný vnútroštátnym orgánom dotknutého štátu. ESLP ďalej konštatoval, že hoci sťažovateľ zostal sudcom a predsedom občiankoprávneho kolégia novej Kúrie, jeho mandát ako predsedu súdu bol ukončený tri a pol roka pred koncom pevnej stanovovej doby, ktorá sa aplikovala podľa právnych predpisov platných v čase jeho zvolenia. Uvedené bolo v rozpore s princípom

neodvolateľnosti sudcov, ktorá je podľa judikatúry ESLP kľúčovým korelátom ich nezávislosti obsiahnutej v zárukách článku 6 ods. 1 Dohovoru. Navyše predčasné ukončenie mandátu sťažovateľa malo nepochybne „odradzujúci účinok“ v tom, že bezpochyby odradilo nielen jeho, ale aj ďalších sudcov a predsedov súdov, aby sa v budúcnosti podieľali na verejnej diskusii o záležitostiach týkajúcich sa súdnictva a všeobecnejšie otázok týkajúcich sa nezávislosti súdnictva. Napokon, predčasné ukončenie mandátu pána Baku nebolo predmetom účinnej súdnej kontroly maďarskými súdmi. Vzhľadom na to zásah do jeho slobody prejavu nebol sprevádzaný účinnými adekvátnymi zárukami proti zneužitiu. ESLP preto uzavrel, že zásah do výkonu práva na slobodu prejavu sťažovateľa nebol „nevyhnutný v demokratickej spoločnosti“ a predstavoval porušenie článku 10 Dohovoru.

3.3 Guz v. Poľsko

Vo veci *Guz v. Poľsko* (rozsudok z 15. októbra 2020) bol sťažovateľ, poľský sudca, uznaný za vinného v disciplinárnom konaní pre porušenie dôstojnosti sudcovskej funkcie po jeho kritike správy o jeho práci vypracovanej iným, funkčne starším sudcom. V roku 2009 sťažovateľ, sudca okresného súdu, požiadal o preloženie z okresného súdu na Krajský súd v Gliwiciach. Súčasťou tohto procesu bola aj príprava správy o doterajšej profesionálnej činnosti sťažovateľa zo strany sudkyne – spravodajkyne, okrem iného aj o tom, že sťažovateľ mal zložitý vzťah so svojimi nadriadenými, pretože neplnil ich príkazy. Sťažovateľ napísal predsedovi Krajského súdu v Gliwiciach. Reagoval na posúdenie jeho práce tvrdiac, že správa bola „umelá, nespravodlivá a tendenčná.“ Svojich vyjadrení sa pridržiaval aj na stretnutí valného zhromaždenia sudcov krajského súdu, ktorí hlasovali proti preloženiu sťažovateľa. Sťažovateľ podal odvolanie na národnú radu súdnictva proti následnému rozhodnutiu nepredložiť jeho kandidatúru prezidentovi. V odvolaní opäť kritizoval správu. Najvyšší súd jeho odvolanie zamietol v novembri 2009. Proti sťažovateľovi sa začalo disciplinárne konanie a v marci 2011 bol uznaný vinným za porušovanie dôstojnosti sudcovskej funkcie. Ako sankcia mu bolo uložené upozornenie. Jeho odvolanie proti tomuto rozhodnutiu a ústavná sťažnosť boli neúspešné. Súdny v zásade konštatovali, že kritika, ktorú vyslovil sťažovateľ, porušila štandardy sudcovskej slušnosti, čím porušil nielen dobrú povesť sudkyne – spravodajkyne, ale aj správu súdnictva ako celku.

S odkazom na článok 10 Dohovoru sťažovateľ vo svojej sťažnosti podanej na ESLP tvrdil, že jeho odsúdenie za disciplinárne previnenie porušilo jeho právo na vyjadrenie vlastného názoru na správu o jeho práci, čo považoval za neprimerané. Tvrdil najmä, že jeho komentáre neboli útočné, boli vyjadrené interne a bolo vo verejnom záujme obhajovať pravidlá kariérneho postupu sudcov. Podľa sťažovateľa zásah do jeho práva na slobodu prejavu nebol uskutočnený na základe zákona, pretože právny rámec z roku 2011 nebol dostatočne presný. Ďalej tvrdil, že zásah nesledoval legitímne ciele, najmä riadny výkon súdnictva a ochranu dobrej povesti sudcov, a nebol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Sťažovateľ zdôraznil, že vo svojich vyjadreniach používal neosobné vyjadrovanie, a nikdy sa neznížil k domnienke, že sudkyňa spravodajkyňa úmyselne vychádzala z falošných údajov. Na druhej strane, sudkyňa spravodajkyňa posudzovala iných sudcov a musela byť pripravená na to, že jej práca bude kritizovaná. Sudkyňa spravodajkyňa neiniciovala žiadne konanie na ochranu svojho dobrého mena.

ESLP k otázke, či bol zásah uskutočnený na základe zákona, uviedol, že je v prvom rade úlohou vnútroštátnych orgánov, najmä súdov, aby interpretovali a aplikovali vnútroštátne právo. Jednou z požiadaviek vyplývajúcich z výrazu „na základe zákona“ je predvídateľnosť. Podľa ESLP sa sťažovateľ ako sudca dobre vyznal v práve a poznal pravidlá, ktorých cieľom bolo zachovanie integrity a dôstojnosti sudcovskej funkcie. Podľa názoru ESLP, relevantná časť zákona spolu s jej interpretáciou vnútroštátnymi súdmi bola dostatočne zrozumiteľná, aby umožnila sťažovateľovi predvídať v primeranej miere možné dôsledky jeho konania. Podľa ESLP predmetné ustanovenie zákona spĺňalo požadovaný stupeň presnosti, a preto bol zásah do slobody prejavu uskutočnený na základe zákona podľa článku 10 ods. 2 Dohovoru. ESLP sa stotožnil so stanoviskom vlády, že zásah

sledoval dva legitímne ciele podľa článku 10 ods. 2 Dohovoru, a to zachovanie autority a nestrannosti súdnictva a ochrana dobrej povesti a práv iných.

Následne ESLP skúmal, či bol zásah do slobody prejavu nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Podľa ESLP boli napadnuté vyjadrenia v zásade vyslovené v kontexte internej výmeny názorov medzi sudcami. Opačná situácia nastala v prípade *Di Giovanni proti Taliansku*, v ktorom sa sudca vyjadril v tlači o údajných nezrovnalostiach vo výberovom konaní na miesto sudcu. Justícia ako garant spravodlivosti, základnej hodnoty v štáte, ktorý sa riadi zásadami právneho štátu, musí požívať dôveru verejnosti, pokiaľ má byť úspešná v plnení svojich úloh. ESLP vzal tiež na vedomie tvrdenie sťažovateľa, že jeho aktivity boli motivované verejným záujmom na zabezpečení spravodlivosti kariérneho postupu. Vnútroštátne sudy poukázali najmä na povinnosť sudcu konať slušne a vyhnúť sa čomukoľvek, čo by mohlo znevážiť dôstojnosť sudcu. Sudy ďalej poukázali na relevantné vnútroštátne právo naznačujúce, že kritika, ktorú vyslovil sudca voči inému sudcovi, by mala byť vyslovená taktne, miernym a pokojným spôsobom. ESLP uznal, že sudcovia by mali preukazovať sebadisciplínu, zdržanlivosť pri výkone svojej slobody prejavu vo všetkých prípadoch, kedy možno spochybniť autoritu a nestrannosť súdnictva. V prerokovávanom prípade sa však vyjadrenia sťažovateľa netýkali výkonu jeho rozhodovacej činnosti, ale súviseli s interným konaním o kariérnom postupe. Hoci sa môže javiť ako nevyhnutné chrániť súdnictvo pred závažnými škodlivými útokmi, ktoré sú v zásade neopodstatnené, nemôže to mať vplyv na zákaz pre iných sudcov, aby vyjadrovali svoje názory, prostredníctvom hodnotiacich úsudkov s dostatočným skutkovým základom, o veciach verejného záujmu súvisiacich s fungovaním súdneho systému, alebo na zákaz kritiky súdneho systému. V prerokovávanom prípade sudkyňa - spravodajkyňa pripravila svoju správu počas výkonu svojej funkcie a mohla byť predmetom kritiky v povolených hraniciach, a nielen teoretickým a všeobecným spôsobom. Okrem toho ESLP pripomenul, že treba jasne rozlišovať medzi kritikou a napadnutím. Ak je úmyslom v akejkoľvek forme vyjadrenia napadnúť súd alebo členov súdu, primerané potrestanie v zásade nebude porušením článku 10 ods. 2 Dohovoru. Vzhľadom na okolnosti prípadu ESLP nevidel vo vyjadreniach sťažovateľa žiaden úmysel napadnúť sudkyňu - spravodajkyňu. Vzhľadom na uvedené a na zásadný vnútrojustičný kontext prerokovávaného prípadu ESLP nesúhlasil s vnútroštátnymi orgánmi, že sťažovateľove vyjadrenia, hoci kritické, mohli spochybniť autoritu súdnictva alebo poškodiť dobré meno sudkyne - spravodajkyne. ESLP súhlasil s vnútroštátnymi súdmi, že napadnuté vyjadrenia „nespravodlivý, tendenčný, povrchný“ boli hodnotiace úsudky. Preto skúmal, či skutkový základ týchto hodnotiacich úsudkov bol dostatočný. Podľa zistenia ESLP, odvolací súd konštatoval, že nemal právomoc rozhodnúť o správnosti predmetnej správy, ale potvrdil, že správa obsahovala určité drobné nepresnosti. Okrem toho, pre najvyšší súd otázka primeranosti správy nebola relevantná pre posudzovanie správania sťažovateľa. Z tejto perspektívy bolo pre ESLP ťažké pochopiť, ako mohol sťažovateľ preukázať, že jeho hodnotiace úsudky mali dostatočný skutkový základ. Vzhľadom na okolnosti prípadu ESLP konštatoval, že napadnuté vyjadrenia, ktoré predstavovali hodnotiace úsudky, mali určitý skutkový základ, a teda zostali v prijateľných hraniciach. ESLP zdôraznil, že sťažovateľ vykonával svoju slobodu prejavu s cieľom obhajovať svoje záujmy v kontexte kariérneho postupu prezentovaním stanovísk kompetentným orgánom. ESLP už mnohokrát zdôraznil, že zásah do slobody prejavu môže mať zmrazujúci účinok na výkon tejto slobody. V prípade sťažovateľa môže mať jeho disciplinárne odsúdenie vplyv na jeho budúcu kariéru. Na základe uvedeného ESLP konštatoval, že na jednej strane vnútroštátne sudy nezachovali spravodlivú rovnováhu medzi potrebou chrániť autoritu súdnictva a ochranou dobrej povesti alebo práv iných, a na druhej strane potrebou chrániť právo sťažovateľa na slobodu prejavu. To znamená, že namietaný zásah nebol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti podľa článku 10 ods. 2 Dohovoru. Preto došlo k jeho porušeniu.

3.4 Todorova v. Bulharsko

V prípade *Todorova v. Bulharsko* (rozsudok z 19. októbra 2021) sťažovateľka, v rozhodnom čase sudkyňa trestného oddelenia Mestského súdu v Sofii, bola v októbri 2009 zvolená na predsedníčku UJB. V mene občianskeho združenia sudcov podávala množstvo verejných vyhlásení a otvorených listov predsedovi vlády, ktoré kritizovali priebeh súdnej reformy v Bulharsku a najmä spôsob nominácie predsedov súdov, vrátane nového predsedu Mestského súdu v Sofii. V medializovanej napätej atmosfére pristúpil Inšpektorát CSM ku kontrole rýchlosti trestného konania na Mestskom súde v Sofii, výsledkom čoho bolo iniciovanie disciplinárneho konania proti štyrom sudcom trestného oddelenia tohto súdu, vrátane sťažovateľky. V disciplinárnom konaní č. 9/2011 plénum CSMuložilo za prietahy v súdnom konaní sankciu zníženia platu o 15% na obdobie dvoch rokov. V priebehu roka 2012 boli proti sťažovateľke začaté tri ďalšie disciplinárne konania spojené do jedného pod č. 3/2012. V tomto disciplinárnom konaní plénum CSMuložilo sťažovateľke najprísnejšiu sankciu a to odvolanie z funkcie sudkyne. Proti obidvom disciplinárnym rozhodnutiam podala sťažovateľka odvolanie. Rozhodnutie CSM v konaní č. 9/2011 najprv trojčlenný senát Najvyššieho správneho súdu zrušil, avšak následne ho päťčlenný senát toho istého súdu potvrdil a tak nadobudlo právoplatnosť a sankcia zníženia platu o 15% na obdobie dvoch rokov bola vykonaná. Vo veci č. 3/2012 trojčlenný senát Najvyššieho správneho súdu uznal prietahy v dvoch konaniach za neprimerané, čo považoval za dostatočné na to, aby išlo o „*systematické nedodržiavanie lehôt*“ sťažovateľkou. Disciplinárnu sankciu považoval preto za primeranú. Päťčlenný senát Najvyššieho správneho súdu však s tým nesúhlasil a vrátil vec CSM, aby opätovne rozhodla o sankcii. V novom disciplinárnom konaní CSM zmenila sankciu na preloženie sudkyne na súd nižšieho stupňa na dobu dvoch rokov. Túto sankciu už považovali za primeranú aj odvolacie senáty Najvyššieho správneho súdu a po vykonaní tejto sankcie sa v januári 2017 sťažovateľka vrátila na svoj pôvodný sudcovský post. Sťažovateľka od samého začiatku považovala disciplinárne stíhanie voči svojej osobe ako odvetu CSM za jej kritické vystúpenia proti spôsobu uskutočňovania súdnej reformy v Bulharsku s cieľom, aby sťažovateľku ako predsedníčku UJB „umlčali“.

Vo svojej sťažnosti na ESLP preto namietala aj porušenie práva na slobodu prejavu zaručeného článkom 10 Dohovoru, ako aj porušenie článku 18 Dohovoru, pretože považovala konanie bulharských štátnych orgánov za zneužitie práva. Podľa uvedeného článku obmedzenia, ktoré Dohovor pripúšťa pre v ňom uvedené práva a slobody, sa nesmú využívať na iný účel než na ten, na ktorý boli určené. Porušenie článku 10 spočívalo podľa sťažovateľky v tom, že disciplinárne konanie proti nej predstavovalo skrytú sankciu za jej verejné vystúpenia, v ktorých kritizovala činnosť CSM a zásahy výkonnej moci do prebiehajúcich súdnych konaní. Namietala účelovosť kontrol vykonaných Inšpektorátom CSM, o čom svedčia úniky informácií z nich do médií a vyhlásenia vedenia Mestského súdu v Sofii.

Pri hodnotení prípadu Miroslava Todorova ESLP prioritne zohľadňoval celkový kontext a atmosféru doby, v ktorej došlo ku kontrolám bezprietahovosti trestných konaní vedených sťažovateľkou. Napríklad generálny inšpektor v súvislosti so začatím kontrol v správe do médií, okrem iného, uviedol, že daňovník sudcom platí v prvom rade za vyhlasovanie rozsudkov a rôzne vyhlásenia môžu písať mimo pracovnej doby. Podľa ESLP bolo aj článkami v bulharskej tlači preukázané *prima facie* prepojenie medzi výkonom slobody prejavu sťažovateľky a disciplinárnymi konaniami vedenými proti nej.

Pri hodnotení primeranosti zásahu do slobody prejavu sťažovateľky ESLP vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry poskytujúcej zvýšenie ochrany slobody prejavu v oblasti politiky a osobitne, ak ide o verejný záujem spojený s riadnym fungovaním súdnej moci. Ďalej vzal do úvahy aj prísnosť a závažnosť uložených sankcií, ktoré môžu mať odrádzajúci účinok na výkon slobody prejavu nielen sťažovateľky, ale aj ostatných sudcov. Osobitný význam prikladal ESLP tomu, že sťažovateľka bola predsedníčkou najvýznamnejšieho profesijného združenia sudcov v Bulharsku a jej úlohou, ale aj povinnosťou bolo predovšetkým obhajovať profesné záujmy členov organizácie, najmä verejným

vyjadrovaním názorov na fungovanie súdneho systému, potrebu jeho reformy a imperatívu zachovania spravodlivosti, pričom vyhlásenia sťažovateľky boli súčasťou rozsiahlej verejnej diskusie, ktorá prebiehala v rozhodnom čase a týkala sa reformy súdneho systému a efektívnosti a nezávislosti súdnictva vo všeobecnosti. Pri konštatovaní porušenia článku 10 Dohovoru však ESLP osobitne zdôraznil, že toto zistenie by sa nemalo vykladať tak, že vylučuje možnosť sťahť sudcu za porušenie jeho profesijných povinností po výkone slobody prejavu za predpokladu, že takéto stíhanie nevyvoláva podozrenie, že bolo vykonané ako odvetá za výkon tohto základného práva.

Pokiaľ ide o článok 18 ESLP zobrať do úvahy, že disciplinárne konanie proti sťažovateľke sa začalo na pozadí búrlivých diskusií v spoločnosti o nezávislosti a efektívnosti súdnictva, najmä pokiaľ ide o rozhodovanie prípadov organizovaného zločinu a že spory viedlo medzi sebou združenie sudcov reprezentované sťažovateľkou na jednej strane a výkonná moc na druhej strane. Predovšetkým minister vnútra v médiách osobne kritizoval jej prácu ako sudkyne. Dôležitý bol podľa ESLP aj priebeh udalostí. Najprv sťažovateľka a združenie sudcov vystúpili s ostrou kritikou CSM, najmä v oblasti nominácií predsedov súdov. Následne sa vykonali kontroly rozhodovacej činnosti sťažovateľky, na základe ktorých sa iniciovalo disciplinárne konanie voči nej. Disciplinárne previnenia, za ktoré bola následne sankcionovaná, sa týkali omeškaní v rozhodovaní vecí ukončených pred výkonom kontroly, čo podľa ESLP dokazuje, že vykonanie týchto kontrol bolo motivované najmä túžbou sankcionovať sťažovateľku a nie legitímnou snahou o nápravu nadmerných prieťahov v súdnom konaní. Dôležitým pre rozhodnutie ESLP bola aj mimoriadna prísnosť sankcie (na veci nič nezmenilo ani jej následné zmiernenie), ktorej neprimeranosť kritizovala nielen odborná verejnosť a médiá, ale aj ministerka spravodlivosti. Aktivity sťažovateľky v rámci UJB neboli v rozpore so zákonom alebo etickými pravidlami sudcov. Kritické stanoviská smerovali k zabezpečeniu väčšej transparentnosti a k obmedzeniu zásahov exekutívy do nezávislosti súdnej moci. K porušeniu článku 18 Dohovoru v spojení s článkom 10 Dohovorupreťo došlo tým, že hlavným cieľom disciplinárneho konania a uloženia sankcie nebolo zabezpečenie dodržiavania lehôt v súdnom konaní, ale potrestať a zastrašiť sťažovateľku z dôvodu jej kritického postoja voči CSM a výkonnej moci.

4. Mediálne výroky sudcu Okresného súdu Bratislava II Patrika Števíka voči Prezidentke Slovenskej republiky Zuzane Čaputovej a ich zhodnotenie z hľadiska judikatúry ESLP

Je nesporné, že obsah listu sudcu Patrika Števíka bol písaný v rámci diskusie o závažných otázkach verejného záujmu, ktorá na Slovensku prebiehala a v súčasnosti stále prebieha v súvislosti s udalosťami celospoločenského významu, ktorými sa list zaoberá, pričom jeho cieľom je kritika Prezidentky Slovenskej republiky za to, ako na tieto udalosti ako hlava štátu reagovala. V tomto ohľade je podstatné, že hodnotiace úsudky, ktoré vyslovil, mali dostatočný skutkový základ. Pripomíname v tejto súvislosti, že podľa ESLP sloboda prejavu predstavuje jednu z najdôležitejších základov demokratickej spoločnosti a jednu z hlavných podmienok jej pokroku a rozvoja každého jednotlivca. Ďalej, že sa vzťahuje nielen na „informácie“ alebo „myšlienky“, ktoré sú považované za neškodné alebo sú považované za neurážlivé alebo neutrálne, ale aj na tie, ktoré útočia, šokujú alebo znepokojujú štát či časť obyvateľstva. Také sú požiadavky plurality, tolerance a ducha otvorenosti, bez ktorých niet „demokratickej spoločnosti“.

Názory sudcu Števíka neobsahovali útoky na iných sudcov, ani neboli namierené proti postupu súdov v prebiehajúcich konaniach pri ktorých ESLP aplikuje požiadavku zdržanlivosti s cieľom neohroziť autoritu a nestrannosť súdnej moci. Práve naopak, jeho postoje spadajú do kontextu diskusie o závažných otázkach verejného záujmu, ktoré požívajú vysokú ochranu slobody prejavu. Cieľom jeho kritiky bolo okrem iného chrániť súdnu moc pred neodôvodnenými útokmi. V tomto ohľade pripomíname bod 18 Odporúčania Výboru ministrov CM/Rec (2010) 12, podľa ktorého sa pri komentovaní rozhodnutí sudcov musia zákonodárna a výkonná moc vyhnúť kritike, ktorá by podkopala nezávislosť a dôveru verejnosti v súdnictvo. Musia sa tiež zdržať akéhokoľvek konania, ktoré by mohlo spochybniť ich ochotu dodržiavať rozhodnutia sudcov okrem vyjadrenia zámeru podať

opravný prostriedok. Podľa ESLP ak má diskutovaný problém politické súvislosti, toto samo osebe nepostačuje na zabránenie, napríklad sudcovi, aby urobil vyhlásenie vo veci. ESLP opakovane pripomenul „zmrazujúci účinok“, ktorý môže mať strach z potrestania (napríklad straty sudcovskej funkcie) na výkon slobody prejavu ostatných sudcov, osobitne tých, ktorí si želajú zúčastniť sa verejnej diskusie o otázkach súvisiacich so správou a výkonom súdnictva (pozri *Kudeshkina v. Rusko* z 26. februára 2009, ods. 99-100) alebo tých, ktorí sa kriticky vyjadrujú voči verejným inštitúciám alebo politike (pozri *Kudeshkina v. Rusko* z 26. februára 2009, ods. 98 -100). Takýto účinok je podľa ESLP na ujmu celej spoločnosti a ovplyvňuje preto posúdenie primeranosti a tým aj odôvodnenosti potrestania sudcov. Podľa konštantnej judikatúry ESLP článok 10 ods. 2 Dohovoru poskytuje iba malý priestor pre obmedzenie politických prejavov či diskusií o otázkach verejného záujmu (pozri napr. *Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo* z 15. februára 2005, ods. 95). Navyše povaha a prísnosť sankcie spolu so spravodlivosťou konania a poskytnutými procesnými zárukami predstavujú dôležité faktory pri posudzovaní primeranosti zásahu do slobody prejavu zaručenej článkom 10 ods. 2 Dohovoru (pozri, mutatis mutandis, *Castells v. Španielsko* z 23. apríla 1992, ods. 47-48, *Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo* z 15. februára 2005, ods. 95).

Záver

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že judikatúra ESLP podobné prejavy sudcov nezakazuje, práve naopak chráni ich. Uvedené by etická komisia mala primerane vziať do úvahy a príslušné vnútroštátne normy vykladať v súlade so svojimi povinnosťami obsiahnutými v článku 154c ústavy. Pripomíname, že v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu k článku 154c ústavy predstavujú Dohovor a judikatúra ESLP naň sa vzťahujúca pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväzné výkladové smernice na výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy základných práv a slobôd zakotvených v druhej hlave ústavy, a tým normujú rámec, ktorý tieto orgány v konkrétnom prípade nemôžu prekročiť.

JUDr. Marica Pirošková, advokátka a bývalá dlhoročná zástupkyňa SR pred ESLP

Zdroj: pravnelisty.sk